

Lovforslag nr. L 170. Fremsat den 17. januar 1996 af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen)

Forslag

til

Lov om selvejende institutioner for videregående uddannelser m.v.

Kapitel 1

Lovens område, godkendelse m.v.

§ 1. Loven omfatter selvejende institutioner, der af undervisningsministeren godkendes til at give videregående uddannelse eller efter- og videreuddannelse.

Stk. 2. For seminarierne gælder loven i det omfang, det følger af lovgivningen om uddannelserne på seminarierne.

Stk. 3. For Den frie Lærerskole gælder loven i det omfang, det følger af § 29, stk. 1.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan efter forhandling med institutionen beslutte, at andre selvejende uddannelsesinstitutioner, der er godkendt efter anden lovgivning, bortset fra institutioner omfattet af universitetsloven, kan blive godkendt efter denne lov.

§ 2. Undervisningsministeren kan efter forhandling med institutionen beslutte, at en statslig uddannelsesinstitution, bortset fra institutioner omfattet af universitetsloven, overgår til at blive en selvejende institution, der godkendes efter denne lov.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter forhandling med finansministeren fastsætte regler om vilkårene for overdragelse eller anvendelse af statens faste ejendomme til institutioner, der i medfør af stk. 1 overgår til selveje. § 34 finder tilsvarende anvendelse.

§ 3. Undervisningsministeren kan godkende nye institutioner efter denne lov, såfremt institutionen indgår som et hensigtsmæssigt led i en landsomfattende planlægning til opfyldelse

af konstaterede eller forventede behov for sådanne institutioner.

Stk. 2 Godkendelsen efter stk. 1 og §§ 1 og 2 kan tilbagekaldes, såfremt undervisningsministeren skønner, at der ikke længere er behov for institutionen, eller såfremt gældende regler eller fastsatte vilkår ikke overholdes. Godkendelsen kan endvidere tilbagekaldes, såfremt institutionen på grund af sin økonomiske situation skønnes uegnet til at fortsætte sin virksomhed.

§ 4. Undervisningsministeren kan modsætte sig nedlæggelse af en institution, såfremt der efter ministerens skøn stadig er behov for institutionen. Undervisningsministeriet fastsætter vilkårene for institutionens videreførelse.

§ 5. I tilfælde af institutionens ophør anvendes tiloversbleven formue til undervisnings- og uddannelsesformål efter undervisningsministerens bestemmelse, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. For godkendte uddannelsesinstitutioner, der den 31. december 1990 var selvejende institutioner, anvendes institutionens nettoformue opgjort pr. 31. december 1990 samt gaver skænket efter 1. januar 1991 i form af løsøre, fast ejendom og anlægstilskud til fast ejendom dog til de formål, der er fastsat i de til enhver tid gældende vedtægter.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om opgørelsen af formuen efter stk. 1 og 2.

§ 6. Undervisningsministeren fastsætter reg-

ler om uddannelserne og om adgang til uddannelserne.

Stk. 2. Kræves autorisation, som ikke meddeles af undervisningsministeren, fastsættes reglerne efter forhandling med vedkommende minister.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om:

- 1) Kvalitetskontrol, herunder censorinstitutionen.
- 2) Ansættelse af ledere og lærere.
- 3) Klager til institutionen fra de studerende, herunder om klagefrist, i forbindelse med eksaminer og prøver.

Stk. 4. Undervisningsministeren godkender institutionens udbud af uddannelser, for hvilke der er fastsat regler, jf. stk. 1 og 3. Hvis uddannelsernes kvalitet og faglige niveau ikke svarer til kravene i uddannelsesreglerne, kan undervisningsministeren begrænse institutionens udbud af og optagelse til uddannelser.

Kapitel 2

Vedtægter

§ 7. Institutionens forhold reguleres i en vedtægt, der godkendes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Vedtægten skal bl.a. indeholde bestemmelser om institutionens uddannelsesformål og fagområde, om bestyrelsens sammensætning og funktionsperiode, om medarbejder- og studenterindflydelse samt om institutionens kapitalforhold.

Kapitel 3

Ledelsen

§ 8. Institutionen ledes af en bestyrelse.

Stk. 2. Bestyrelsen sammensættes således, at flertallet af medlemmer samt formanden kommer fra aftagerkredse og andre kredse uden for institutionen, der har en væsentlig interesse i institutionens virksomhed. Institutionens leder deltager i bestyrelsens møder uden stemmeret.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan godkende fravigelse fra bestemmelsen i stk. 2 for selvejende institutioner, der var godkendt før lovens ikrafttræden.

§ 9. Bestyrelsen har den overordnede ledelse af institutionen.

Stk. 2. Bestyrelsen fastsætter institutionens vedtægt.

Stk. 3. Bestyrelsen varetager institutionens interesser som uddannelsesinstitution og fastlægger retningslinierne for institutionens virksomhed og for dens udvikling på længere sigt. Bestyrelsen godkender studieordninger efter indstilling fra lederen.

Stk. 4. Bestyrelsen fastlægger det årlige budget efter indstilling fra lederen.

Stk. 5. Bestyrelsen ansætter og afskediger institutionens leder og øvrige personale. Bestyrelsen kan bemyndige lederen til at ansætte og afskedige institutionens øvrige personale.

Stk. 6. Bestyrelsen kan fastsætte nærmere retningslinier for lederens virksomhed.

§ 10. Bestyrelsen er over for undervisningsministeren ansvarlig for institutionens virksomhed, herunder for forvaltningen af de statslige tilskud m.v., jf. § 23.

Stk. 2. Hvis bestyrelsen ikke efterkommer påbud fra undervisningsministeren om berigtigelse af nærmere angivne forhold, kan undervisningsministeren beslutte

- 1) at bestyrelsens opgaver eller dele heraf i en periode varetages af personer, der udpeges af undervisningsministeren, eller
- 2) at bestyrelsen træder tilbage, således at en ny bestyrelse skal vælges efter reglerne i institutionens vedtægt.

Stk. 3. Hvis bestyrelsen ved sine dispositioner bringer institutionens videreførelse i fare, kan undervisningsministeren beslutte, at bestyrelsen straks træder tilbage, og kan i forbindelse hermed indsætte et midlertidigt styre, indtil der er udpeget en ny bestyrelse efter reglerne i institutionens vedtægt.

§ 11. Institutionens leder forestår tilrettelæggelsen af institutionens undervisning og har desuden den daglige pædagogiske, administrative og økonomiske ledelse af institutionen.

Kapitel 4

Søgsmålskompetence

§ 12. Beslutning om at anlægge retssag mod bestyrelsesmedlemmer, ledere, revisorer eller andre i anledning af tab påført institutionen kan træffes af bestyrelsen eller af undervisningsministeren.

Kapitel 5

Tilskud og lån

§ 13. Institutionen disponerer frit inden for sit formål ved anvendelse af de statslige tilskud og øvrige indtægter under ét. Det er dog en betingelse, at den undervisning, hvortil tilskud er ydet, gennemføres i overensstemmelse med gældende regler og for det antal studerende, der er ydet tilskud for. Institutionerne kan opspare tilskud til anvendelse til institutionens formål i følgende finansår.

Drifts- og anlægstilskud

§ 14. Undervisningsministeren yder til institutionen et grundtilskud, der fastsættes på de årlige finanslove.

Stk. 2. Undervisningsministeren yder tilskud til institutionens godkendte undervisningsvirksomhed og til administration, ledelse og bygningsdrift m.v. Tilskuddene fastlægges ud fra antal årsstuderende og takster pr. årsstuderende fastsat på de årlige finanslove for grupper af uddannelser.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan yde tilskud til andre opgaver, der varetages af institutionen, herunder til forsøgs- og udviklingsvirksomhed.

Stk. 4. Undervisningsministeren yder tilskud til institutionens erhvervelse og opretholdelse af lokaler, bygninger og arealer. Tilskuddet fastlægges ud fra antal årsstuderende og en takst pr. årsstuderende fastsat på de årlige finanslove for grupper af uddannelser. Taksterne kan variere efter institutionernes stedlige beliggenhed og fremmedkapitalandel.

Stk. 5. Til institutioner, der i væsentlig grad lejer lokaler, bygninger eller grundstykker til formål, der er tilskudsberettigede efter denne lov, kan undervisningsministeren yde et særligt tilskud. Såfremt en institution, der modtager det særlige tilskud, helt eller delvis erstatter lejemål med egne bygninger eller grundstykker, kan undervisningsministeren yde et éngangstilskud som kompensation for bortfald af det særlige tilskud. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 6. Undervisningsministeren træffer afgørelse om eventuel aftrapning eller kapitalisering af bortfaldne grundtilskud, hvis flere institutioner slutter sig sammen til én institution.

Stk. 7. Undervisningsministeren kan pålægge en institution mod betaling at stille eventuel

ledig lokalekapacitet til rådighed for andre statsfinansierede uddannelsesinstitutioner, der har et akut og udækket behov for undervisningslokaler, der ikke hensigtsmæssigt kan dækkes på anden måde. Undervisningsministeren kan endvidere pålægge en institution mod betaling at stille idrætsfaciliteter til rådighed for andre statsfinansierede uddannelsesinstitutioner, i det omfang dette kan indpasses i institutionens virksomhed.

Stk. 8. Undervisningsministeren kan efter drøftelse med finansministeren pålægge en institution for en periode at udskyde igangsættelse af planlagte byggerier af en vis størrelse under hensyn til landsdækkende eller regional konjunkturregulering af bygge- og anlægsvirksomheden.

Garanti for lån til byggeri m.v.

§ 15. Undervisningsministeren kan stille garanti for lån optaget i Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning til en andel af dokumenterede udgifter til nybyggeri og til- og ombygning. Andelen fastsættes på de årlige finanslove.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde yde garanti for lån til erhvervelse af fast ejendom på samme vilkår som for garanti givet i medfør af stk. 1.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan modregne udbetalte beløb i henhold til garantien i institutionernes tilskud, jf § 21. Ved gentagne tilfælde af misligholdelse af lånevilkårene kan undervisningsministeren tilbageholde en del af institutionernes tilskud, jf § 21, med henblik på betaling af fremtidige ydelser på låne-

Stk. 4. Undervisningsministeren kan opsigte garantien i forhold til institutionen, hvis institutionen overtræder garantivilkårene eller har afgivet urigtige oplysninger i forbindelse med opnåelse af garantien, eller hvis institutionens godkendelse bortfalder.

Stk. 5. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om vilkårene for ydelse af garanti, jf. stk. 1-4.

Særlige tilskud og lån

§ 16. Undervisningsministeren kan yde lån til forskellige institutionsformål, herunder til køb af apparatur.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan yde lån eller tilskud til institutioner, der efter undervisningsministerens skøn er kommet i en særlig vanskelig økonomisk situation. Lånet eller tilskuddet er betinget af, at institutionen følger undervisningsministerens krav til omlægning af institutionens aktivitet med henblik på genopretning af institutionens økonomi.

Øvrige vilkår m.v.

§ 17. Undervisningsministeren kan for de tilskud, der er nævnt i § 14, stk. 2 og 4, fastsætte regler om opgørelsen af antal årsstuderende og kan fastlægge minimums- og maksimumsrammer for den tilskudsudløsende tilgang til uddannelserne.

§ 18. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om vilkår og betingelser for tilskud og lån efter §§ 14-16. Undervisningsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren nærmere regler om institutionernes budget- og bevillingssystem og om udbetaling af tilskud, herunder forskudsvis udbetaling, til institutionerne.

§ 19. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om, at der inden for den samlede tilskudsramme efter § 14, stk. 4, ydes overgangstilskud til institutioner, hvis tilskud til kapitaludgifter pr. årsstuderende efter § 14, stk. 4, er mindre end udgiften efter den tidligere gældende ordning opgjort pr. årsstuderende. Undervisningsministeren kan bestemme, at overgangstilskud helt eller delvis finansieres ved nedsættelse af tilskud efter § 14, stk. 4, til øvrige institutioner.

§ 20. Institutionen skal følge de af finansministeren fastsatte eller aftalte bestemmelser om løn- og ansættelsesvilkår, herunder om pensionsforhold, for det personale, der er ansat ved institutionen.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 10 og §§ 19-25 i lov om tjenestemænd finder anvendelse på det personale ved institutionerne, der er ansat på vilkår svarende til tjenstemandsvilkår. § 21, stk. 4, i tjenstemandsloven gælder for medlemmer af institutionernes bestyrelser.

Stk. 3. Beslutning om suspension, iværksættelse af tjenstlig undersøgelse, udpegning af forhørsleder, ikendelse af disciplinærstraf og injuriersøgsmål træffes af bestyrelsen.

§ 21. Såfremt betingelserne for tilskud ikke er opfyldt, eller såfremt institutionen i øvrigt ikke overholder regler og øvrige vilkår, kan tilskud ydet efter § 14 og § 16 tilbageholdes eller kræves tilbagebetalt og fremtidige tilskud bortfalde.

§ 22. Undervisningsministeren kan forlange de nødvendige oplysninger af institutionen til brug for fastlæggelse af tilskud m.v.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan bestemme, at institutionerne eller grupper af institutioner skal anvende fælles administrative systemer. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

Kapitel 6

Kapitalforvaltning, regnskab og revision

§ 23. Bestyrelsen skal forvalte institutionens midler, så de bliver til størst mulig gavn for institutionens formål.

Stk. 2. Institutionen er forpligtet til at vedligeholde sine bygninger på et forsvarligt niveau i overensstemmelse med en af bestyrelsen godkendt flerårig plan og til at sikre en forsvarlig standard af udstyr m.v. til de tilskudsberettigede aktiviteter.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan efter forhandling med boligministeren fastsætte nærmere regler om institutionernes byggevirk-somhed, såfremt institutionen i medfør af § 14, stk. 4, modtager tilskud til kapitaludgifter pr. årsstuderende.

Stk. 4. Institutionen skal under størst mulig hensyntagen til sikkerheden anbringe de likvide midler på en eller flere af følgende måder:

- 1) i fondsaktiver eller gældsbreve, for hvilke den danske stat eller en dansk kommune står som udsteder eller garant,
- 2) i fondsaktiver udstedt af danske realkreditinstitutter, Kreditforeningen af Kommuner i Danmark eller andre danske finansieringsinstitutter under offentligt tilsyn,
- 3) som indestående i pengeinstitutter hjemmehørende i Danmark eller i et andet land inden for De Europæiske Fællesskaber,
- 4) i værdipapirer, bortset fra aktier, som i øvrigt efter deres art og sikkerhed kan stilles i klasse med de i nr. 1-2 nævnte aktiver.

§ 24. Institutionens regnskabsår er finansåret. Ved regnskabsårets afslutning udarbejdes et årsregnskab omfattende resultatopgørelse,

balance og anlægsoversigt. Regnskabet skal underskrives af bestyrelsen og af institutionens leder.

Stk. 2. Institutionens regnskaber revideres af Rigsrevisionen i henhold til lov om revisionen af statens regnskaber m.m., § 2, stk. 1.

Stk. 3. Institutionens regnskaber revideres tillige af en statsautoriseret eller registreret revisor.

Stk. 4. Regnskaberne opstilles og revideres efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 5. Institutionens regnskabsføring skal være i overensstemmelse med regler fastsat af undervisningsministeren.

§ 25. Hvis det af revisionsberetningen fremgår, at der foreligger lovovertrædelser eller andre uacceptable forhold i forbindelse med forvaltningen af institutionens midler, skal undervisningsministeren, hvis revisionen giver anledning hertil, snarest iværksætte foranstaltninger til genoprettelse af en lovlig og forsvarlig forvaltning. Det samme gælder, hvis undervisningsministeren på anden måde bliver gjort bekendt med de nævnte forhold.

Kapitel 7

Forskellige bestemmelser

§ 26. Tjenestemænd, der er ansat ved statsinstitutioner, der i medfør af § 2 overgår til selveje, kan vælge at opretholde deres ansættelsesforhold som statstjenestemænd under udførelse af arbejdet ved institutionen.

Stk. 2. Tjenestemanden har ikke krav på ventepenge, rådighedsløn eller pension som følge af institutionens overgang til selveje og har pligt til at underkaste sig de forandringer i sine tjenesteforretningers omfang og beskafenhed, som følger af denne overgang.

Stk. 3. Den selvejende institution afholder lønudgifterne og indbetaler til statskassen pensionsbidrag for sådanne tjenestemænd, herunder eventuelle udgifter til ventepenge, rådighedsløn og efterindtægt af løn. Udgifter til aktuel pension afholdes af staten. I tilfælde af institutionens ophør afholdes også eventuelle udgifter til ventepenge eller rådighedsløn og efterindtægt af løn af statskassen, såfremt den ophørende institution ikke har midler til at afholde udgiften.

§ 27. Institutionen skal ved udbud af kurser og andre aktiviteter som indtægtsdækket virksomhed følge god markedsføringskik og må ikke påføre andre ubillig priskonkurrence.

Kapitel 8

Klager

§ 28. Efter nærmere regler fastsat af undervisningsministeren kan klager over institutionens afgørelser indbringes for ministeren eller for et af undervisningsministeren oprettet særligt klagenævn, hvis afgørelse ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Klager over retlige spørgsmål ved afgørelser om en studerendes retsstilling kan altid indbringes for undervisningsministeren.

Kapitel 9

Den frie Lærerskole

§ 29. Bestemmelserne i dette kapitel og i kapitel 2-6 gælder for Den frie Lærerskole, bortset fra § 10, stk. 3, § 20, § 22, stk. 2, og § 24, stk. 2.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan dog godkende, at der i skolens vedtægt fastsættes bestemmelser, der fraviger § 9.

Stk. 3. Skolen skal følge de af finansministeren fastsatte eller aftalte bestemmelser om løn- og ansættelsesvilkår for forstanderen og lærerne, herunder om pensionsforhold.

Stk. 4. Skolen opkræver betaling af de studerende for deltagelse i undervisningen.

Kapitel 10

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 30. Loven træder i kraft den 1. januar 1997, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. For Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, der fra den 1. januar 1997 overgår til at blive en selvejende institution, træder lovens § 6 dog i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren og institutionerne tidspunktet for ikrafttrædelsen af § 14, stk. 4-5, § 15 og § 19 for de enkelte institutionsområder. Indtil dette tidspunkt ydes til institutionens erhvervelse og opretholdelse af lokaler, bygninger og arealer tilskud i overensstemmelse med de hidtil gældende retningslinier for institutionen. Tilsvarende gælder stats-

lån til institutionens byggeri. Lånene er rente- og afdragsfri, jf. § 32.

§ 31. Følgende love ophæves:

- 1) Lov om Den Grafiske Højskole, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 676 af 29. juli 1992, og
- 2) Lov om statsstøtte til Den Frie Lærerskole, jf. lovbe kendtgørelse nr. 678 af 29. juli 1992.

Stk. 2. I § 29, stk. 1, i lov nr. 352 af 14. maj 1992 om ændring af forskellige uddannelseslo- ve m.m., udgår: »hospitalslaboranter, herun- der deres videreuddannelse,«.

Stk. 3. Regler, der er fastsat med hjemmel i de love, der er nævnt i stk. 1 og stk. 2, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler, fastsat i medfør af denne lov.

§ 32. Staten eftergiver kravene på renter af statslån, der er tilskrevet i medfør af § 4, stk. 3, i lov om Den Grafiske Højskole, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 676 af 29. juli 1992, og § 2, stk. 3, i lov om statsstøtte til visse private seminari- er (Seminariestøtteloven), jf. lovbe kendtgørel- se nr. 677 af 29. juli 1992. Rentetilskrivningen ophører ved lovens ikrafttræden.

§ 33. Såfremt en institution pr. 1. januar 1997 har et akkumuleret udsving, henholdsvis opsparing, udbetaler Undervisningsministeriet beløbet a conto til institutionen den 1. juli 1997. Såfremt en institution har et underskud, modregnes dette i tilskudsudbetalingen for 1997 til institutionen.

Stk. 2. Den endelige regulering af et akku- muleret udsving, henholdsvis opsparing, samt underskud foretages, når statsregnskabet for 1996 er godkendt.

Stk. 3. For institutioner, der i medfør af § 1, stk. 4, og § 2 på et senere tidspunkt overgår til at blive selvejende institution efter denne lov, gennemføres en tilsvarende udbetaling og re- gulering som nævnt i stk. 1 og 2, i det kalender- år, hvor overgangen finder sted.

§ 34. Udstyr og lignende, der til brug for in- stitutionerne er stillet til rådighed af staten, overgår til institutionernes ejendom.

§ 35. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Det offentlige institutionsbegreb er under hastig forvandling. Øget decentralisering, større frihed til at fastsætte egne styrelsesordninger og nye frihedsgrader i henseende til økonomisk dispositionsfrihed er markante træk i udviklingen.

På undervisningsministeriets område har der i mange år været tradition for, at *selvejende institutioner* varetager undervisningen på en række områder. Det gælder såvel de uddannelser, der imødekommer de samfundsmæssige behov for et landsdækkende udbud af kompetencegivende uddannelser, som de mere alternative skoleformer. Selvejeformen med sin selvstændige styreform har vist sig velegnet for uddannelsesinstitutionerne.

Med forslaget og det samtidig hermed fremsatte forslag til lov om ændring af uddannelseslovene på seminarieområdet er det tanken at forenkle, modernisere, harmonisere og ajourføre bestemmelserne om visse selvejende institutioner for videregående uddannelser og enkelte efteruddannelsesinstitutioner (jf. i øvrigt bemærkningerne til § 1).

Samtidig giver forslaget *statsinstitutionerne* og andre selvejende institutioner en mulighed for at blive selvejende institutioner, der er godkendt efter denne lov. Den enkelte institution udarbejder en vedtægt som grundlag for dens overgang til selvejende institution efter denne lov. Vedtægten skal godkendes af ministeren, der samtidig tager stilling til de nærmere vilkår for eventuel overdragelse af hidtidig statsejendom til institutionen.

Loven omfatter ikke højere uddannelsesinstitutioner.

De private seminarier, hospitalslaborantskolerne, Den Grafiske Højskole og Sløjdhøjskolen i Esbjerg administreres efter de nuværende regler ikke som ægte selvejende institutioner. Bevillingsmæssigt har disse institutioner været stillet på samme måde som statsinstitutioner. Deres driftsbudgetter har været optaget på bevillingslovene, og deres driftsregnskaber er indgået i statsregnskabet. De har følgelig også været omfattet af reglerne om statens regnskabsvæsen, jf. lov nr. 131 af 28. marts 1994, § 2, stk. 1, og

deres regnskaber har været revideret af Rigsrevisionen, jf. lov nr. 321 af 26. juni 1975, § 2, stk. 1. Noget lignende gælder anlægsudgifter og statslån.

Efter lovforslaget og forslaget til ændring af uddannelseslovene på seminarieområdet vil disse selvejende institutioner blive ægte selvejende institutioner med ansvarlige bestyrelser, selvstændigt kapitalansvar, adgang til lån i Hypotekbanken, privat revision og overgang til bygningstaxameter. Rigsrevisionen vil dog fortsat revidere institutionernes regnskaber i henhold til rigsrevisorlovens § 2, stk. 1.

Den frie Lærerskole i Ollerup er allerede i dag en ægte selvejende institution.

En selvejende uddannelsesinstitution skal selv kunne indrette sin styrelse, idet det dog er en forudsætning, at der etableres en ansvarlig ledelse i form af en bestyrelse med et flertal af udefra kommende medlemmer og en ansat leder med ansvar over for bestyrelsen. Dette svarer til de rammer for styrelse af uddannelsesinstitutioner, som Folketinget allerede har fastlagt i lovgivningen for bl.a. seminarierne og erhvervsskolerne.

Den nye økonomiske selvstændighed giver uddannelsesinstitutionerne en klar tilskyndelse til at drive deres virksomhed effektivt og konkurrencedygtigt. Til gengæld for uafhængighed fra de centrale myndigheder skal institutionerne bære et betydeligt ansvar, også på det økonomiske område.

Tilskuddene til institutionerne består efter forslaget af et grundtilskud, et driftstilskud til dækning af undervisnings- og fællesudgifter (driftstaxametre) samt et tilskud til bygningsforsyning og bygningsvedligeholdelse, (bygningstaxameter). Undervisningen vil fortsat være vederlagsfri for de studerende. Dette gælder dog ikke uddannelser, der udbydes efter reglerne om åben uddannelse eller rekvireret undervisning.

De pågældende institutioner er i forvejen omfattet af det fælles takstsystem for de videregående uddannelser hvad angår grundtilskud, undervisnings- og fællesudgiftstaxameter. Det nye ved overgangen til ægte selveje vil være, at der også vil blive indført en bygningstaxameterordning.

En forudsætning for at institutionerne kan varetage ansvaret for kapitalapparatet ved overgang til bygningstaxameter er, at der findes tilstrækkelige lånemuligheder. Med indførelse af garanti fra Undervisningsministeriet for lån i Hypotekbanken til uddannelsesinstitutionerne er det hensigten at give institutionerne et tiltrængt supplement til realkreditlånning, som mange institutioner har haft vanskeligt ved at opnå i tilstrækkeligt omfang. Lånene er som hovedregel begrænset til nybyggeri og om- og tilbygning og ydes ikke til erhvervelse af fast ejendom.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget indebærer, at institutionernes bevillinger omlægges til tilskud, der vil blive udbetalt som bloktilskud til dækning af de direkte undervisningsudgifter og fællesudgifter samt til bygningsudgifter. Omlægningen til bloktilskudsbetalinger betyder, at institutionerne får det fulde ansvar for økonomistyringen, herunder prioriteringen mellem udgifter til undervisning, driftsudgifter på fællesområdet og bygningsudgifter (kapitaludgifter).

Indførelse af bygningstaxameter vil ske efter drøftelse med de involverede institutioners organisationer eller repræsentanter samt Finansministeriet.

Omlægningen indebærer, at institutionernes tilskud vil blive anvist månedsvis til egen bankforbindelse, og institutionerne vil dermed som noget nyt få ansvaret for likviditetsstyringen. Tilskuddene vil være inklusive moms.

Selvejeformen indebærer, at institutionerne skal aflægge selvstændigt revideret regnskab, og institutionerne vil derfor have merudgifter til revision. Institutionerne vil derimod ikke have merudgifter til forsikring, idet statens selvforsikring fortsat vil omfatte disse institutioner.

For institutionerne må overgang til bygningstaxameter forventes at indebære en vis administrativ og ledelsesmæssig merbelastning, idet disse institutioner får ansvar for nogle funktioner, som hidtil delvis har været varetaget af centrale myndigheder.

Der skal bl.a. afsættes ressourcer til vedligeholdelsessyn og vedligeholdelsesplaner i forbindelse med kapitalforvaltningen, fordi institutionerne skal foretage en bedre og mere systematisk vedligeholdelsesplanlægning end hidtil.

Omlægningen er i sig selv udgiftsneutral i overensstemmelse med sædvane ved omlægningen af offentlige tilskud m.v., men institutionernes frihed til at disponere over tilskud vil muliggøre en mere rationel drift af den enkelte institution og dermed en bedre udnyttelse af statslige midler.

For Undervisningsministeriet medfører forslaget en række opgaver i forbindelse med opstilling og udmåntning af mål og rammer for institutionernes ansvar for forvaltningen af kapitalapparatet. Der kan bl.a. være behov for at fastsætte regler for institutionernes byggevirkosomhed.

Omvendt vil ministeriets opgaver vedrørende behandling af konkrete ansøgninger om igangsættelse af ombygninger og andre byggearbejder samt indgåelse af lejemål bortfalde. Denne administrative letelse vil dog i nogen grad blive opvejet af nye opgaver vedrørende behandling af ansøgninger om hypotekbanklån. Ministeriet vil fortsat skulle overvåge institutionernes kapitalforvaltning, og administrationen af garantiordningen vil blive baseret herpå.

Spørgsmålet om institutionerne fremover vil være omfattet af Budgetvejledningens sædvanlige procedurer for forelæggelse af sager om lejemål, ombygninger og andre byggearbejder vil særskilt blive forelagt for Finansudvalget.

Opgaveomlægningerne og deraf følgende personaletilpasninger sker inden for ministeriets samlede rammer, herunder omprioriteringer til fordel for nye opgaver.

Endvidere foreslås det, jf. § 32, at staten eftergiver den rentepost, der er optaget på institutionens regnskab som en passivpost. Det drejer sig om påløbne renter på statslån ydet efter 1. januar 1991. Renteposten, der er på ca. 6,0 millioner kr., udgår herefter af statsregnskabet som et aktiv. Renteposten vedrører alene seminarierne, idet der ikke i nævnte periode er ydet statslån til andre omfattede videregående uddannelsesinstitutioner.

Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter

Lovforslagets erhvervsøkonomiske og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget forventes ikke at have erhvervsøkonomiske eller miljømæssige konsekvenser.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Følgende allerede godkendte uddannelsesinstitutioner, der er selvejende institutioner, vil blive omfattet af loven:

Hospitalslaborantskolerne i København og Aarhus

Den Grafiske Højskole
Sløjdhøjskolen i Esbjerg

Hertil kommer Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, der den 1. januar 1997 overgår til at blive selvejende institution, jf. § 30 og nedenfor.

De private selvejende seminariers forhold er i dag reguleret i lov om uddannelse af lærere til folkeskolen, lov om uddannelse af pædagoger, lov om uddannelse til ernærings- og husholdningsøkonom og lov om uddannelse til håndarbejds lærere. Disse love foreslås ændret, således at de bringes i overensstemmelse med principperne i loven om selvejende institutioner for videregående uddannelse m.v., jf. det samtidig hermed fremsatte forslag til lov om ændring af uddannelseslovene på seminarieområdet. Samtidig foreslås seminariestøtteloven ophævet.

Den frie Lærerskole vil blive omfattet af dele af loven, jf. § 29, og bemærkningerne hertil. Samtidig ophæves lov om statsstøtte til den Frie Lærerskole.

Endvidere vil Lov om Den Grafiske Højskole, der regulerer denne skoles forhold, blive ophævet.

Danmarks Designskole og Kunsthåndværkerskolen i Kolding er i dag erhvervsskoler, jf. lov om erhvervsskoler. Sidstnævnte har hidtil været en afdeling af Kolding Tekniske Skole. Begge skoler har fået et forhåndstilsagn om, at de efter ansøgning vil kunne blive godkendt efter loven, jf. forslaget til § 1, stk. 4.

Lovforslaget retter sig således primært mod de selvejende seminarier og nogle få andre lignende videregående uddannelsesinstitutioner, som skønnes at være modne til at overgå til ægte og udvidet selvejende med tilhørende overtagelse af kapitalforvaltning og kapitalansvar m.m.

Ministeren kan godkende, at nyoprettede eller andre selvejende institutioner godkendes efter loven. Det gælder bl.a. teknika, der i dag er omfattet af lov om teknika.

Godkendelse vil kunne gives, hvis ministeren skønner, at der er behov for en uddannelsesinstitution af den pågældende art, jf. § 3, stk. 1.

Ministeren kan med hjemmel i §§ 1-3 godkende, at to eller flere godkendte uddannelsesinstitutioner lægges sammen til en ny selvejende uddannelsesinstitution efter loven. Det kan være to selvejende institutioner eller en statsinstitution og en selvejende institution, og det kan være to eller flere institutioner med forskellige, godkendte uddannelsesformål.

Institutionerne vil som hidtil kunne udbyde åben uddannelse.

Nogle af de omfattede institutioner er rene efteruddannelsesinstitutioner.

Som tidligere nævnt omfatter loven ikke højere uddannelsesinstitutioner, og der er derfor heller ikke mulighed for at godkende nye højere uddannelsesinstitutioner efter denne lov.

Særligt om *Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse* bemærkes, at den hidtil har været statsinstitution. Den blev oprettet i 1969. Om institutionen gælder et cirkulære af 24. november 1970.

Institutionen ledes af en rektor, der bliver rådgivet i erhvervspædagogiske læreruddannelsesspørgsmål af et uddannelsesråd.

Institutionen består af 3 afdelinger, der ligger i København, Odense og Århus. Den blev i 1991 en nettostyret virksomhed.

Institutionen foreslås omdannet til en selvejende institution, jf. § 30, stk. 2, der herved opnår en friere stilling i forhold til ministeriet, samtidig med at bestyrelsen, der afløser det hidtidige uddannelsesråd, får det overordnede ansvar for institutionens virksomhed.

Bestyrelsen forventes at skulle udgøres bl.a. af repræsentanter for organisationer med tilknytning til erhvervsskolerne.

Vedtægterne vil blive drøftet med institutionen og dens brugere.

Institutionens hovedformål er at tilrettelægge og gennemføre pædagogisk uddannelse af lærere til erhvervsskolerne. Herudover gennemføres også uddannelse af AMU-centrenes lærere, og lærere ansat ved organisationer, erhvervsvirksomheder m.fl. Endvidere foregår der bl.a. forsøgs- og udviklingsarbejde, som også omfatter erhvervs- og arbejdsmarkedsuddannelsernes udvikling. Institutionens nuværende opgaveprofil forudsættes ikke indskrænket som følge af lovforslaget.

Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse kan generelt påtage sig opgaver, herunder brugerbetalte opgaver, der støtter varetagelsen af eller i øvrigt har en naturlig sammenhæng med den ovenfor beskrevne virksomhed.

Der er behov for et lovgrundlag for Danmarks Pædagogiske Læreruddannelse, herunder især for at ministeriet med hjemmel i loven kan udstede regler i bekendtgørelsesform om de uddannelsesaktiviteter, hvortil staten yder tilskud. Cirkulære af 24. november 1970 om statens erhvervspædagogiske læreruddannelse bortfalder ved lovens ikrafttræden.

Til § 2

Til stk. 1

Følgende statsinstitutioner vil med hjemmel i § 2 kunne blive selvejende institution efter denne lov:

Statsseminarierne
 De sociale højskoler
 Terapeutiskolerne
 Jordmoderskolen
 Danmarks Journalisthøjskole
 Danmarks Højskole for Legemsøvelser (efteruddannelse)
 Specialkursus i Husholdning i Århus (do)
 Dansk Sløjdlærerskole (do).

Beslutning om, at en statsinstitution overgår til selvejende institution efter denne lov, vil kun blive truffet efter forhandling med institutionens øverste kompetente ledelse, det vil normalt sige institutionens bestyrelse. I forbindelse med ansøgning om overgang til selveje må der foreligge udkast til vedtægter, bl.a. forslag om bestyrelsessammensætning. Den nye bestyrelse udarbejder herefter de endelige vedtægter.

Undervisning, eksamen m.v. skal følge de herom fastsatte regler for uddannelsen, selv om reglerne er udstedt med hjemmel i anden lovgivning.

Overgangen til selvejende institution er endelig. Såfremt ministeren med hjemmel i § 3 tilbagekalder godkendelsen af en selvejende institution, der tidligere har været statsinstitution, bliver der ikke tale om, at institutionen herefter fortsætter som statsinstitution. Institutionen kan heller ikke i øvrigt vælge at vende tilbage til status som statslig institution.

Til stk. 2

Reglerne for overdragelse af statsejendom tænkes kun fastsat, hvis overdragelserne omfatter en gruppe af institutioner. I tilfælde af overdragelse af statsejendom til en enkelt nydannet selvejende institution kan overdragelsesproblemerne løses med ansøgning til bevillingsmyndighederne/Folketingets Finansudvalg.

Til § 3

Ministeren vil bl.a. kunne tilbagekalde sin godkendelse, hvis dele af eller hele virksomheden ikke lever op til kvalitetskravene. Ophører institutionen, kan ministeren disponere over den tiloversblevne formue til uddannelsesformål, jf. § 5. Tilbagekaldelsesadgangen omfatter samtlige de af loven omfattede institutioner.

Til § 4

Bestemmelsen tager sigte på en situation, hvor en institutions bestyrelse – fx af økonomiske årsager – har truffet beslutning om at nedlægge en institution, men hvor ministeren skønner, at der fortsat er behov

for at opretholde institutionen. I sådanne tilfælde vil ministeren kunne modsætte sig en nedlæggelse, og det vil i denne forbindelse kunne være aktuelt at tilbyde institutionen et ekstraordinært lån eller tilskud, jf. lovforslagets § 16, samt fastsætte eventuelle særlige vilkår for institutionens videreførelse, herunder evt. en hel eller delvis reorganisering af institutionen.

Til § 5

Bestemmelsen svarer til gældende bestemmelser i lov om den Grafiske Højskole, seminariestøtteleven, lov om erhvervsskoler, lov om teknika og lov om handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger.

Disse lovbestemmelser, der sikrede staten dispositionsret over tiloversbleven formue, blev indført pr. 1. januar 1991 med virkning for formueforøgelse efter denne dato. Efter reglen anvendes tiloversbleven formue ved institutionens ophør efter undervisningsministerens bestemmelse til undervisnings- og uddannelsesformål. Dispositionsadgangen omfatter den tiloversblevne formue, det vil sige formuen, der er tilbage, når samtlige kreditorer er fyldestgjort, herunder eventuelle krav efter § 26, stk. 3, på ventepenge/rådighedsløn og efterindtægt af løn. For de selvejende uddannelsesinstitutioner, der var godkendt før 1. januar 1991, anvendes dog den pr. 31. december 1990 opgjorte nettoformue samt eventuelle gaver vedr. den faste ejendom og løsøre til det formål, der er fastsat i de til enhver tid gældende vedtægter.

Til § 6

Til stk. 1

Der vil blive udstedt regler om uddannelser, hvortil udgiften dækkes fuldt ud ved statstilskud, jf. § 14. Regler, der udstedes om disse uddannelser i medfør af § 6, stk. 1 og stk. 2, vil tillige gælde, når uddannelserne udbydes som åben uddannelse.

Der vil endvidere for de omfattede efter- og videreuddannelsesinstitutioner kunne udstedes regler om uddannelser m.v.

Til stk. 2

På de institutioner, der er direkte omfattet af loven, jf. bemærkningerne til § 1, er der i dag ikke uddannelser med autorisation. Såfremt en statsinstitution får mulighed for at overgå til selveje, jf. lovforslaget § 2, vil der være behov for reglen i stk. 2, såfremt institutionen udbyder uddannelser med autorisation, fx jordemoderuddannelsen eller terapeutuddannelsen.

Til stk. 3

Regler om ansættelse af ledere og lærere vil også kunne indeholde regler om kvalifikationskrav til de pågældende.

Med reglerne om kvalitetskontrol tænkes bl. a. på regler om evaluering, og hvilke oplysninger ministeren kan indhente til brug herfor.

Til stk. 4

Undervisningsministeren vil som hidtil skulle godkende udbuddet af uddannelser og uddannelsesretninger på institutionerne.

I forbindelse med den udstrakte frihed for institutionerne til at disponere over samfundets ressourcer er det nødvendigt at sikre, at der kan foretages evaluering af de enkelte uddannelser, således at kvalitetskravene overholdes.

Til § 7

De omfattede selvejende institutioner skal have vedtægter, der skal godkendes af undervisningsministeren. Vedtægterne skal som hidtil indeholde regler om bl.a. bestyrelsens sammensætning, virke og opgaver, regler om lederens opgaver, regler om institutionens øvrige organisation, herunder eventuelle kollegiale organers faglige kompetence, regler om regnskab og tegningsret samt regler om fremgangsmåden ved institutionens nedlæggelse.

Undervisningsministeriet kan udarbejde vejledende standardvedtægter for institutionerne eller for grupper af institutioner.

Medarbejderindflydelse på arbejds- og personaleforhold via samarbejdsudvalg og på anden vis fastsættes ikke i vedtægten, men fremgår af særlige aftaler og regler herom.

Til § 8

Bestyrelsens sammensætning og medlemmernes antal skal fremgå af institutionens vedtægt, der skal godkendes af undervisningsministeren.

Det er en forudsætning, at flertallet og formanden er udefra kommende personer, der repræsenterer de

uddannedes arbejdsområder eller har en særlig interesse for institutionens uddannelsesformål. Det vil være en fordel, hvis de pågældende personer samtidig kom fra lokalområdet. Det fastsættes i vedtægterne, at formandens stemme er udslagsgivende i tilfælde af stemmelighed.

En valgperiode på 4 år vil være normal.

Vedtægterne kan fastsætte, at det fastansatte personale og de studerende kan få ret til at vælge en, eventuelt to, repræsentanter hver til bestyrelsen. Repræsentanterne har stemmeret, men må ikke deltage i afstemninger, der vedrører deres personlige forhold.

Det fastsættes i vedtægterne, at reglerne i forvaltningslovens kapitel 2 om inhabilitet og kapitel 8 om tavshedspligt finder anvendelse på bestyrelsens og de ansattes virksomhed.

Som hidtil vil det i vedtægterne blive fastsat, at der ved institutionens nedlæggelse skal nedsættes et likvidationsudvalg til at forestå likvidationen.

Til § 9

Bestyrelsen har den overordnede ledelse af hele institutionens virksomhed med ansvar for institutionens samlede aktivitet. Dette indebærer bl.a., at bestyrelsen selv skal træffe alle væsentlige beslutninger om institutionens forhold, herunder om låneoptagelse, langsigtede kontrakter og dispositioner over institutionens bygninger, hvilket betyder en fravigelse fra Finansministeriets Budgetvejlednings sædvanlige procedure for forelæggelse af sager om lejemål, ombygning og andre byggearbejder, jf. bemærkningerne til § 18. Indgåelse af lejemål med lang uopsigelse ventes dog fortsat at skulle forelægges for Finansudvalget, i lighed med hvad der gælder for erhvervsskolerne.

Tjenestemænd, der i henhold til § 26 har opretholdt deres ansættelsesforhold som statstjenestemænd, afskediges i overensstemmelse med tjenestemandslovens almindelige regler.

Bestyrelsen har, bortset fra de vigtigere beslutninger, adgang til at delegerer kompetence til lederen. Det forudsættes, at ansættelse og afskedigelse af personer under lederniveau normalt varetages af lederen, eventuelt af bestyrelsen efter indstilling fra lederen.

Til § 10

Med henblik på at have alternative reaktionsmuligheder ud over at tilbagekalde godkendelsen eller trække tilskud tilbage, foreslås det, at undervisningsministeren, når en bestyrelse ikke efterkommer påbud fra undervisningsministeren om berigtigelse af

nærmere angivne forhold, kan beslutte at sætte institutionen under administration i større eller mindre udstrækning og dermed fratage bestyrelsen dens opgaver eller dele heraf.

Såfremt institutionens økonomiske situation på grund af bestyrelsens handlinger eller undladelser er blevet af en sådan karakter, at institutionen trues af lukning, vil ministeren efter stk. 3 uden varsel *omgående* kunne gribe ind og afsætte bestyrelsen. Ministeren vil have mulighed for at sætte institutionen under direkte administration af ministeriet, således at ministeriet påtager sig ansvaret for institutionens videreførsel, indtil en ny bestyrelse er nedsat. Ministeren kan dog også benytte den i stk. 2, nr. 1 og 2, nævnte fremgangsmåde. Valg af ny bestyrelse skal ske, så snart det midlertidige styre har udført sin opgave. Ministeriet træffer beslutning herom.

Anvendelsen af bemyndigelserne i § 10 udelukker ikke ministeren fra på ethvert tidspunkt i forløbet at træffe beslutning om anvendelse af lovens øvrige muligheder i en sådan situation, jf. bl.a. § 3, stk. 2.

Bestemmelserne i § 10, stk. 2 og 3, forventes kun brugt i meget sjældne tilfælde.

Til § 11

Lederen har over for bestyrelsen ansvaret for den daglige administrative og økonomiske ledelse. Endvidere har lederen ansvaret for undervisningen, herunder undervisningens kvalitet.

Til § 12

Reglen i § 12 er alene en processuel regel, og den har derfor ingen indflydelse på vurderingen af bestyrelsens erstatningsansvar, der ikke ændres ved denne lov.

I Beretning 11/90 fra De af Folketinget Valgte Statsrevisorer om selvejende institutioners retlige stilling påpeges det, at der bør etableres lovhjemmel for ministeren til at gøre erstatningsansvar gældende over for bestyrelsesmedlemmer eller andre, der har påført den selvejende institution et økonomisk tab. Efter den gældende lovgivning må det antages, at der ikke er andre søgsmålsberettigede end institutionens egen bestyrelse.

I fondslovene, der ikke gælder for de godkendte selvejende uddannelsesinstitutioner, har fondsmyndigheden en hjemmel til at anlægge retssag mod bestyrelsesmedlemmer m.fl.

Det foreslås på denne baggrund, at der indføres en søgsmålskompetence for undervisningsministeren. Reglen vedrører som i fondslovene alene søgsmål i anledning af tab, som er påført institutionen.

Bestemmelsen kan fx benyttes, hvis bestyrelsen afviser at kræve for meget udbetalt løn tilbage fra en ansat, der nægter at tilbagebetale beløbet, selv om vedkommende var i ond tro med hensyn til lønnens størrelse. Herved påføres den selvejende institution et tab.

Undervisningsministeren vurderer på baggrund af tabets størrelse og bestyrelsens eller andres adfærd, om søgsmål skal anlægges i det enkelte tilfælde. Søgsmålsadgangen tænkes normalt kun anvendt i grovere tilfælde. Ministeren kan anlægge retssag mod enkelte medlemmer af bestyrelsen eller den samlede bestyrelse, afhængig af sagens karakter.

Lovbestemmelsen dækker ikke tilfælde, hvor udenforstående eller ansatte har lidt et tab på grund af institutionens adfærd. Disse personer vil naturligvis som hidtil selv kunne rejse krav over for den ansvarlige.

Ansvarsgrundlaget

Forslaget indebærer, som nævnt ovenfor, *ikke en skærpelse af bestyrelsesmedlemmers ansvars- og hæftelsesforhold*. For bestyrelsesmedlemmer gælder som hidtil dansk rets almindelige erstatningsregler, men de hæfter i øvrigt ikke personligt for institutionens økonomiske forpligtelser.

Finansministeriets beretning fra 1989 fra arbejdsgruppen vedrørende selvejende institutioner behandlede bl.a. spørgsmålet om bestyrelsesmedlemmers erstatningsansvar i forbindelse med ledelsen af en selvejende institution. Det bemærkedes, at der ikke i lovgivningen er fastsat generelle regler herom. Derimod findes i aktie- og anpartselskabslovgivningen samt i fondslovgivningen særlige regler om ledelsesansvaret, som i det væsentlige er udtryk for almindelige retsgrundsætninger om ansvar efter dansk rets almindelige erstatningsregel (culpereglen).

Arbejdsgruppen konstaterede, at spørgsmålet om bestyrelsesmedlemmers ansvar for ledelsen af en selvejende institution (uden for fondslovenes område) kun er sparsomt behandlet i den juridiske litteratur, og at der heller ikke findes større retspraksis på området. Arbejdsgruppen mente dog at kunne konkludere, at bestyrelsesmedlemmer (samt direktører og revisorer) for selvejende institutioner kan pålægges ansvar efter culpereglen.

Arbejdsgruppen anførte, at der er en klar tendens til at skærpe kravene til forsvarlig handle måde, når der er tale om personer, der udfører et erhverv. Kravene til en selvejende institutions direktør eller revisor vil således efter arbejdsgruppens opfattelse være strengere end kravene til den, som er indtrådt i bestyrelsen for - måske af mere idealistiske grunde - at

medvirke til at fremme institutionens almenyttige formål. Gruppen fandt grund til at antage, at domstolene vil fastholde et ret mildt ansvar for bestyrelsesmedlemmer i selvejende institutioner, medmindre der er handlet uhæderligt.

Til § 13

Institutionernes dispositionsret slås her fast. Dette indebærer bl.a., at tilskuddene ydes som bloktilskud, herunder ydes uden opdeling i lønudgifter og andre udgifter og uden personalerammer.

Institutionerne får herved udvidet mulighed for selvstændigt at disponere over de samlede tilskud.

Opsparede tilskud skal ikke søges overført på forslag til tillægsbevilling for finansåret. Institutionerne kan således selv opspare tilskud til anvendelse i følgende finansår, fx opsparring med henblik på investeringer i udstyr m.v.

Det er en betingelse, at dispositionerne foretages inden for rammerne af de i medfør af loven fastsatte regler. Det er herunder en betingelse, at uddannelserne, hvortil tilskud er ydet, gennemføres i overensstemmelse med fastsatte regler og krav.

Til § 14

Til stk. 1 og 2

Statens tilskud til institutionernes driftsudgifter vil blive givet som et bloktilskud til den enkelte institution og vil efter forslaget bestå af et fast grundtilskud, et tilskud til de direkte undervisningsudgifter og et tilskud til de såkaldte fællesudgifter, d.v.s. til ledelse, administration og bygningsdrift m.v., herunder ejendomsskatter. Tilskuddene til undervisnings- og fællesudgifter beregnes efter taxameterprincippet, d.v.s. som et tilskud pr. årstuderende, der fastsættes på de årlige finanslove. Grundtilskuddet vil være fælles for alle institutioner, dog således, at det vil være muligt at yde et mindre grundtilskud til helt små institutioner. I forbindelse med indførelse af bygningstaxameterordningen forventes grundtilskuddene forøget.

Institutionerne kan som hidtil opkræve deltagerbetaling for rådgivningsvirksomhed, kurser og lignende ikke-tilskudsberettigede aktiviteter. For åben uddannelse gælder reglerne i lov om åben uddannelse, herunder vedrørende deltagerbetaling.

Til stk. 3

Ud over tilskud efter stk. 1 og 2, vil der kunne ydes tilskud til anden virksomhed, fx til udviklings- og forsøgsvirksomhed.

I lov om Den Grafiske Højskole, der foreslås ophævet, jf. § 31, er der i dag hjemmel til, at Den Grafiske Højskole foretager forsknings- og udviklingsarbejde i tilknytning til skolens undervisning eller rådgivning. Det er ikke med nærværende lovforslag hensigten at ændre dette.

For tiden modtager Den Grafiske Højskole ca. 4,0 mio. kr. hertil. Der vil med hjemmel i stk. 3 fortsat kunne ydes tilskud til Højskolens aktiviteter.

Til stk. 4

Tilskud ydes som taxametertilskud pr. årstuderende ud fra faste takster, der søges harmoniseret med tilsvarende takster for øvrige videregående uddannelser og uddannelser på erhvervsskolerne. Overgangen til bygningstaxameter vil ske på grundlag af erfaringerne med bl.a. erhvervsskolernes bygningstaxameter og efter forhandlinger med institutionernes organisationer m.fl. Disse forhandlinger er indledt.

Formålet med bygningstaxameteret er, at investeringsstyringen i videst muligt omfang decentraliseres til den enkelte uddannelsesinstitution, der herefter får det fulde finansieringsansvar med tilsvarende beslutningskompetence for al vedligeholdelse, reinvestering og nyinvesteringer samt indgåelse og administration af lejemål og realkreditbelåning, jf. dog bemærkningerne til § 9. Det samlede kapitalansvar kan på denne måde i meget stor udstrækning overdrages til den enkelte bestyrelse.

Taksterne pr. årstuderende tænkes fastsat på grundlag af arealnormer pr. årstuderende, nyopførelsespriser og levetider for de typer byggeri, der anvendes til de forskellige uddannelser. Endvidere vil taksterne indeholde et element til dækning af en nærmere fastsat fremmedkapitalforrentning.

Tidspunktet for indførelse af bygningstaxameter fastsættes af undervisningsministeren for hvert institutionsområde for sig. Ordningen tænkes i første omgang indført for de selvejende seminarier, idet den konkrete udformning af ordningen sker efter forhandling med seminarierne og Finansministeriet, jf. stk. 7. I den konkrete udformning af ordningen inddrages resultater af igangværende (januar 1996) analyse af bygningskapacitet til uddannelsesformål.

Danmarks Designskole, Kunsthåndværkerskolen i Kolding og Den frie Lærerskole modtager allerede bygningstaxametertilskud og bevarer denne ordning, når de overgår til at blive omfattet af denne lov.

Til stk. 5

Til institutioner, hvis samlede lejede bygningsareal udgør mere end en fastsat procentdel af det samle-

de bygningsareal, kan der ydes et særligt tilskud. Tilskuddet ydes kun for den del af det lejede bygningsareal, der overstiger denne procentdel. Det særlige tilskud svarer til en forrentning med markedsrenten af den til det lejede areal hørende grundværdi. Grundværdien fastsættes med udgangspunkt i den offentlige vurdering som en gennemsnitlig grundværdi pr. m² for det område, skolen er beliggende i.

Til stk. 7

Uanset den dispositionsfrihed på bygningsområdet, der er beskrevet i bemærkningerne til stk. 4, kan ministeren pålægge institutionerne at stille eventuel overskydende lokalekapacitet til rådighed for andre statsfinansierede uddannelsesinstitutioner, hvis der opstår et akut og udækket lokalebehov. Den gældende seminarielov indeholder allerede hjemmel for ministeren til at pålægge de private seminarier at stille lokaler og udendørsanlæg til rådighed for andre uddannelsesformål.

Til stk. 8

Beslutningen om udskydelse af planlagt byggeri vil naturligvis blive truffet under hensyn til helt akutte behov for etablering af undervisningslokaler til andre akutte behov. Udsættelsen vil være tidsbegrænset og ske med udgangspunkt i den gældende regulering af statsligt byggeri.

Til § 15

Staten har hidtil ydet afdragsfrie lån til byggeri. Indtil 1. januar 1991 var lånene tillige rentefrie. Siden 1991 er der kun ydet statslån til de selvejende uddannelsesinstitutioner til finansiering af mindre byggearbejder, og disse lån forrentes med den til enhver tid fastsatte officielle diskonto. Der sker ingen renteindbetaling, men værditilskrivningen optages i institutionens regnskab som en passivpost, der forfalder til betaling sammen med statslånet. Statens rentekrav står dog tilbage for øvrige krav mod institutionen.

Det har i praksis vist sig, at visse institutioner på grund af denne rentepost har haft svært ved at overbevise især kreditforeninger om institutionernes kreditværdighed. Denne virkning af rentereglen har ikke været tilsigtet, og det foreslås derfor, at reglen ophæves, jf. forslaget § 32. Staten har på anden måde sikret sig dispositionsret over restformuen i tilfælde af institutionens ophør. Samtidig foreslås det, at allerede påløbne renter eftergives, og der vil ikke fremover blive tilskrevet renter af de pågældende lån. Lånene består med de i øvrigt aftalte lånevilkår.

Efter lovforslaget vil der ikke længere kunne ydes afdragsfrie statslån, men institutionerne vil få mulighed for at optage lån i Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning til delvis finansiering af nybyggeri og om- og tilbygning med garanti stillet af Undervisningsministeriet. Ordningen forudsættes at svare til den ordning, der allerede er indført for erhvervsskoler og frie kostskoler, jf. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 637 af 20. juli 1995 om garantistillelse for lån optaget i Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning.

Låneandelen og garantiernes omfang fastsættes på de årlige finanslove. I særlige tilfælde kan der også ydes garanti for lån til erhvervelse af fast ejendom. Lånene forrentes med en periodevis fastlagt rente, idet de generelle vilkår for afdrag fastsættes af finansministeren efter forhandling med undervisningsministeren.

Garantien ydes som selvskyldnerkaution for alle ydelser på lånene inkl. administrationstillæg og garanti-gebyr til Hypotekbanken. Det vil være et vilkår for garantistillelsen, at lånene sikres ved pant i institutionens faste ejendom.

Garantien ydes dog kun, hvis udgiften står i rimeligt forhold til institutionens indtægtsgrundlag og samlede økonomi, herunder låneforpligtelser i øvrigt og bygningstaxametertilskud. Undervisningsministeriet opstiller et sæt objektive, forretningsmæssige kriterier for garantistillelsen, således at der ikke bliver tale om overinvesteringer i forhold til f.eks. antal årselever m.v. Dette skal ses i modsætning til den vurdering, som realkreditinstitutioner m.v. typisk anlægger som grundlag for belåning, nemlig markedsværdien af bygningerne i en tvangssalgssituation. Denne vurdering har i mange tilfælde gjort det vanskeligt for institutioner at opnå nødvendig og tilstrækkelig realkreditbelåning.

Formålet med garantistillelsen er ikke, at lån i Hypotekbanken skal erstatte realkreditlån, men derimod supplere en sådan belåning. Det vil fortsat være en forudsætning, at institutionen, afhængigt af dens muligheder for egenfinansiering, optager realkreditlån til finansiering af nyinvesteringer.

Den maksimale andel af byggeudgifterne, som Undervisningsministeriet kan garantere for ved lån i Hypotekbanken, fikses ikke i loven, men fastlægges på de årlige finanslove, da der kan være behov for en vis fleksibilitet. Det forudsættes, at låneandelen for Hypotekbanklånene fastlægges således, at realkreditlån, afhængigt af egenfinansieringen, fortsat udgør størstedelen af belåningen.

Til § 16

Lån eller tilskud til institutioner, der er kommet i en særlig vanskelig situation, kan bl.a. betinges af, at institutionen nedlægger uddannelsesaktiviteter, fx på grund af for lav søgning.

Til § 17

Princippet er, at institutionerne selv bestemmer, hvem og hvor mange studerende, evt. inden for en given pladsramme, de vil optage.

Der er imidlertid hjemmel for ministeren til at fravige dette princip ved at fastsætte minimumstal for at sikre, at kapaciteten - herunder bygningskapaciteten - kan udnyttes.

Hjemlen til at kunne fastsætte maksimumstal giver mulighed for, at der kan fastsættes en maksimal samlet pladsramme, eller at der kan fastsættes et maksimalt optagelsestal for den enkelte uddannelse eller uddannelsesretning. Et maksimumstal for den enkelte uddannelse kan bl.a. være begrundet i, at uddannelsen ikke skønnes at leve op til de kvalitetsmæssige krav, der stilles efter uddannelsesreglerne, men kan også fastsættes af økonomiske og eller beskæftigelsesmæssige grunde.

Til § 18

Det er i Finansministeriets Budgetvejledning forudsat, at Budgetvejledningen normalt gælder for selvejende institutioner, der modtager mere end 50% i offentlige tilskud.

Undervisningsministeren vil efter forhandling med finansministeren i henhold til den foreslåede bestemmelse kunne fastsætte nærmere regler om institutionernes budget- og bevillingssystem, og der vil herunder, efter forelæggelse af spørgsmålet for Finansudvalget, kunne fastlægges fravigelser fra Finansministeriets Budgetvejledning under hensyntagen til institutionernes særlige forhold, herunder de nye økonomiske frihedsgrader. Spørgsmålet, om institutionerne fremover vil være omfattet af Budgetvejledningens sædvanlige procedurer for forelæggelse af sager om lejemål, ombygninger og andre byggearbejder, vil særskilt blive forelagt for Finansudvalget. Endvidere vil det være muligt at fastlægge omfanget af institutionernes pligt til at anvende udliciteringsreglerne efter Finansministeriets cirkulære om udlicitering af statslige drifts- og anlægsopgaver. I denne forbindelse bemærkes, at institutionerne er omfattet af EF-direktivet fra 1993 om tjenesteydelser, der bl.a. regulerer det offentlige udbud af større tjenesteydelser m.v.

Til § 19

Hensigten med overgangsordningen er at give institutionerne tid til at foretage den fornødne økonomiske og bygningsmæssige tilpasning til overgangen til kapitaltaxameteret. Det forudsættes, at overgangstilskuddene i hele perioden kan fastlægges ved ordningens indførelse.

Til § 20

Bestemmelserne i stk. 2 og 3 svarer til gældende bestemmelser for bl.a. seminarier og erhvervsskoler. Der kan endvidere henvises til det samtidig hermed fremsatte lovforslag om ændring af forskellige pensionsbestemmelser.

Til § 21

Det faktiske antal årsstuderende vil være den væsentligste del af Undervisningsministeriets regulering af tilskudsudbetalinger, herunder evt. tilbageholdelse eller tilbagebetaling. Også andre overtrådte vilkår vil kunne udløse krav om tilbagebetaling og tilbageholdelse af tilskud. Tilsvarende gælder ved overtrædelse af loven i øvrigt. Tilskud kan endvidere udelukkes for en periode; ved grovere overtrædelser bør det overvejes at trække godkendelsen tilbage, jf. § 3.

Til § 22

Med henblik på fx opgørelse af årsstuderende som grundlag for tilskud og studieaktivitetskontrol som grundlag for uddannelsesstøtte kan undervisningsministeren stille krav om, at institutionerne anvender visse fælles administrative systemer, herunder til regnskabsafregning mv.

Til § 23

Decentraliseringen til institutionerne af det økonomiske ansvar skaber behov for at præcisere institutionernes ansvar for forvaltningen af kapitalapparatet.

Forslaget beskriver målsætningen for bestyrelsens økonomiske forvaltning. Den omfatter alle økonomiske dispositioner fra beskedne enkeltstående driftsdispositioner til omfattende, langsigtede kapitaldispositioner, som investering i fast ejendom eller salg samt indgåelse af lejekontrakter.

Når målsætningen er sat i relation til institutionens formål og derved de overordnede hensyn til varetagelse af institutionens uddannelser, skal der ved forvaltningen af institutionens midler tages langsigtede uddannelseshensyn og ikke blot hensyn til de i

F. t. l. vedr. institutioner for videregående uddannelser m.v.

øjeblikket værende brugere, uddannelsessøgende og ansatte.

I forbindelse med institutionernes overtagelse af kapitalforvaltningen vil det stille krav til planlægning og langsigtet disponering.

Når bestyrelsen skal varetage de overordnede hensyn for uddannelserne, skal det ske i overensstemmelse med den gældende lovgivning og den administrative regulering af det offentlige økonomiske forvaltning.

Anbringelse i udenlandske værdipapirer, bortset fra aktier, må kun ske i værdipapirer, udstedt i andre lande inden for De Europæiske Fællesskaber, og kun såfremt værdipapirerne giver samme sikkerhed som de værdipapirer, der er nævnt i stk. 4, nr. 1 og 2.

Det forudsættes, at undervisningsministeren efter forhandling med boligministeren kan fastsætte nærmere regler om institutionens byggevirksomhed. Der skabes herved mulighed for at fastsætte regler, der etablerer de nødvendige rammer for institutionernes nye selvstændige ansvar vedr. bygninger mv., samtidig med, at der fortsat sikres en betryggende offentlig indsigt med institutionernes forvaltning af bygningerne.

Institutionens byggevirksomhed skal tilrettelægges og gennemføres efter principper svarende til den ordning, der er tilvejebragt ved lov nr. 228 af 19. maj 1971 om Statens Byggevirksomhed samt de i henhold til loven udstedte retningslinier. For regulering af det statslige byggeri har Boligministeriet udstedt en række cirkulærer, bl.a. Byggestyrelsens cirkulære af 14. juni 1989 om Bygge- og Anlægsarbejder (udbudscirkulæret), Bygge- og Boligstyrelsens bekendtgørelse nr. 441 af 18. juli 1990 om 5-årseftersyn, Bygge- og Boligstyrelsens cirkulære af 10. oktober 1991 om pris og tid på bygge- og anlægsarbejder.

Bestyrelsen vil være ansvarlig for, at der udpeges en sagkyndig (tilsynsførende) til at forestå et årligt vedligeholdelsessyn, og for, at der udarbejdes en flerårig vedligeholdsplan.

Bestemmelsen muliggør en tilpasning af den offentlige regulering af byggevirksomhed, jf. lov nr. 228 af 19. maj 1971 om Statens byggevirksomhed med de selveje- og decentraliseringsprincipper, der gælder for institutionerne.

Endvidere kan man tilpasse de cirkulærer og bekendtgørelser, der med hjemmel i ovennævnte lov detailregulerer den offentlige byggevirksomhed, til institutionens forhold.

Til § 24

Forslaget indebærer, at institutionernes regnskaber som hidtil skal revideres af Rigsrevisionen i hen-

hold til rigsrevisorlovens § 2, stk. 1, og derudover af en statsautoriseret eller registreret revisor (skolerevisor). Der bliver ikke hermed tale om dobbeltrevision, idet skolerevisionens primære opgaver i relation til institutionens bestyrelse og ministeriet ikke er de samme som de, Rigsrevisionen hidtil har varetaget. Begrundelsen for at indføre skolerevision er, at der med dette lovforslag pålægges institutionernes bestyrelser et væsentligt forøget, selvstændigt ansvar og en tilsvarende udvidet beslutningskompetence. Dette betyder, at der må stilles krav om en ekstern revision, som er målrettet en ægte selvejende institutions behov. Det drejer sig dels om løbende gennemgang og kontrol af regnskaberne (controller-funktionen), dels om den rådgivning og vejledning af bestyrelsen i økonomiske og andre spørgsmål, som er en væsentlig del af skolerevisionens rolle på andre uddannelsesområder. En tilfredsstillende løsning af disse opgaver forudsætter en skolerevision, som kan indgå i en tæt og hyppig dialog med institutionens bestyrelse og administration.

Ministeriet må ligeledes kræve en løbende gennemgang og kontrol af regnskaberne, herunder ikke mindst kontrol af institutionens tilskudsgrundlag. Skolerevisionens controller-funktion er sammen med de årsregnskabsaflæggelser, som lovforslaget indebærer, og som indsendes til ministeriet i form af revisionsprotokollater samt revisorerklæringer om tilskudsgrundlaget, en væsentlig forudsætning for, at ministeriet kan varetage tilsynet med institutionerne på betryggende måde. Skolerevisionens ansvar over for bestyrelsen og ministeriet begrænses ikke af det forhold, at Rigsrevisionen reviderer institutionernes regnskaber i henhold til rigsrevisorloven, ligesom Rigsrevisionens eventuelle bemærkninger m.v. til institutionens regnskaber ikke kan fritage skolerevisionen for ansvar. Rigsrevisionen bevarer det overordnede revisionsmæssige ansvar.

I kapitalregnskabet angives tilvækst, fradrag og anden ændring af skolens kapitalapparat (ejendomme, udstyr, inventar og indretning mv). Ved væsentlige ændringer af kapitalapparatet redegør bestyrelsen for baggrunden for ændringen.

Til § 25

Bestemmelsen fastlægger rammerne for undervisningsministerens indgriben over for lovovertrædelser eller andre uacceptable forhold i forbindelse med forvaltningen af den enkelte institutions midler. De nævnte forhold kan være kommet til ministerens kundskab gennem revisionsberetningen, og ministeren skal tage initiativ til at sikre en genoprettelse af en lovlig og forsvarlig forvaltning, hvis revisionen

giver anledning hertil, og dette ikke allerede er sket ved bestyrelsens foranstaltning.

Disse retningslinier skal også gælde i tilfælde af, at undervisningsministeren på anden måde bliver gjort bekendt med de nævnte forhold.

Undervisningsministeren vurderer endvidere, om de nævnte forhold giver anledning til at iværksætte foranstaltninger bl.a. efter bestemmelserne i § 10, stk. 2, og § 21.

Til § 26

Forslaget har til formål at afskære adgangen til afsked med ventepenge, rådighedsløn eller pension for tjenestemænd ved statsinstitutioner i forbindelse med, at institutionerne overgår til at blive selvejende.

Tjenestemænd, der måtte ønske det, har mulighed for at søge overgang til ansættelse efter de for den pågældende institution gældende ansættelsesregler, ligesom de kan søge overgang til ansættelse i fremmelsesstillinger efter disse regler.

For de tjenestemænd, der ikke overgår til ansættelse ved institutionen, indebærer bestemmelsen ikke en forringelse af ansættelsesvilkårene som tjenestemand.

Til § 27

Ved udbud af ikke-tilskudsberettigede uddannelsesaktiviteter må institutionerne ikke påføre private udbydere ubillig konkurrence. Det en betingelse, at institutionerne på dette område følger regler, der svarer til Budgetvejledningens regler vedr. indtægtsdækket virksomhed, jf. forslaget § 18. For så vidt angår åben uddannelse henvises til lov om åben uddannelse.

Til § 28

Med bestemmelserne gives der hjemmel for ministeren til oprettelse af et klagenævn. Samtidig præciseres det, at retlige spørgsmål ved afgørelser om en studerendes retsstilling altid kan indbringes for ministeren.

Der vil blive fastsat en særlig klagefrist med hensyn til klager til ministeriet og det særlige klagenævn.

Til § 29

Den frie Lærerskole uddanner lærere til friskoler, højskoler og efterskoler. Uddannelsen afsluttes uden eksamen, og det undervisningsministerielle tilsyn er stærkt begrænset. Uddannelsen er 5-årig, heraf et års

lønnet praktik. Undervisningsplanen bliver til ved et samarbejde mellem skolens bestyrelse, forstander, lærere og elever.

Skolen er en selvejende institution, hvis vedtægter (fundats) godkendes af undervisningsministeren. Ansvar for den frie Lærerskoles ledelse påhviler skolens tillidsmandskreds og styrelse.

Den frie Lærerskole får mulighed for at bevare sin nuværende styreform eller overgå til denne lovs ordning. Undervisningsministeren skal som hidtil godkende vedtægterne.

Efter den hidtidige lov om statsstøtte til Den Frie Lærerskole (lovbekendtgørelse nr. 678 af 29. juli 1992) yder staten støtte til skolen efter reglerne i skolestøtteloven. Undervisningsministeren kan dog fravige disse regler under hensyn til skolens særlige forhold, herunder efter forhandling med skolen fastsætte særlige begrænsninger af støttegrundlaget. Tilskuddet er indtil 1. januar 1994 blevet ydet med 85 pct. af skolens godkendte ejendomsudgifter (kapitaludgifter) og med 85 pct. af skolens øvrige driftsudgifter, dog maksimalt i forhold til de private seminarier tilsvarende gennemsnitlige driftsudgifter pr. lærerstuderende. Herudover har eleverne modtaget stipendier fra SU som tilskud til dækning af undervisningsafgiften.

I konsekvens af skolestøttelovens ophævelse pr. 1. januar 1994 og af flerårtaftalens principper om takstmæssigt fastsatte bevillinger til de videregående uddannelsesinstitutioner blev tilskuddet til Den frie Lærerskole fra 1. januar 1994 omlagt således, at det svarer til driftsbevillingerne til lærerseminarierne. Tilskuddet ydedes i 1995 med et grundtilskud på 1 mio. kr., et tilskud til undervisnings- og fællesudgifter på 40.500 kr. pr. årselev og et tilskud til kapitaludgifter på 6.000 kr. pr. årselev samt et særligt momstilskud på 6 pct. af de øvrige tilskud. Tilskuddet til kapitaludgifter ydes dog alene for elever optaget efter 1. august 1994. Omlægningen forudsætter, at det særlige SU-stipendium til dækning af undervisningsafgift bortfalder for elever optaget efter 1. august 1994, og at skolepengene for disse elever ned sættes med ca. 45 pct. Skolen har for tiden ca. 200 årselever.

For Den frie Lærerskole er der indført tilskud til kapitaludgifter med virkning for elever, der er optaget efter den 1. august 1994.

Der kan endvidere henvises til det samtidig hermed fremsatte lovforslag om ændring af forskellige pensionsbestemmelser.

Til § 30

Loven træder i kraft den 1. januar 1997, idet tidspunktet for ikrafttræden af de særlige regler om bygningstaxameter og adgangen til hypotekbanklån fastsættes af undervisningsministeren for de enkelte institutionsområder for sig. Indtil da modtager institutionerne bygningstilskud og lån i overensstemmelse med hidtil gældende regler. Danmarks Designskole, Kunsthåndværkerskolen i Kolding og Den Frie Lærerskole har dog allerede bygningstaxameter og bevarer denne ordning samt opnår adgang til Hypotekbanklån ved lovens ikrafttræden.

Til § 32

Staten har hidtil ydet afdragsfrie lån til om- og tilbygning, nybyggeri m.v. Indtil 1. januar 1991 var lånene tillige rentefrie. Siden 1991 forrentes lån til de selvejende uddannelsesinstitutioner med den til enhver tid fastsatte officielle diskonto. Der sker ingen renteindbetaling, men værditilskrivningen optages i institutionens regnskab som en passivpost, der falder til betaling sammen med statslånet. Statens rentekrav står dog tilbage for øvrige krav mod institutionsformuen, og det kan heller ikke gøres gældende i den pr. 31. december 1990 opgjorte nettoformue.

Det har i praksis vist sig, at visse institutioner på grund af denne rentepost har haft svært ved at overbevise især kreditforeninger om institutionens kreditværdighed. Denne virkning af rentereglen har ikke været tilsigtet.

Da staten som nævnt i § 5 og bemærkningerne hertil på anden måde har sikret sig dispositionsret over restformuen i tilfælde af institutionens ophør, foreslås det samtidig, at allerede påløbne renter eftergives, jf. forslaget § 32, ligesom der ikke fremover vil blive tilskrevet renter på lån optaget i medfør af

lov nr. 281 af 2. maj 1990 om ændring af forskellige love om selvejende uddannelsesinstitutioner. Institutionen får herved en formuertilvækst med virkning fra lovens ikrafttræden. Statslån ydet i medfør af hidtil gældende lovgivning opretholdes i øvrigt.

Til § 33

Institutioner, der er omfattet af lovforslaget, har hidtil haft ret til at overføre uforbrugte bevillinger til efterfølgende finansår. Denne akkumulerede beholdning har institutionerne kunnet anvende løbende og trække af statskassen, når de ønskede at gøre anvendelse af midlerne. Der er både tale om netto-styrede virksomheder og institutioner med driftsbevilling.

Ved overgang til ægte selvejende institutioner, er det hensigten, jf. § 23, at institutionerne selv forvalter sine tilskudsmidler, herunder uforbrugte beholdninger fra tidligere finansår. Ved overgangen til ægte selvejende institution pr. 1. januar 1997 overføres den opsparede beholdning til den enkelte institution efter efter reglerne i forslaget til § 33.

Såfremt en institution som nævnt i stk. 3 overgår til selvejende institution efter loven i 2. halvår af et kalenderår, vil acontoudbetalingen kunne ske umiddelbart efter overgangen.

Til § 34

Inventar og udstyr, der efter de hidtil gældende regler har været statsejet og statsfinansieret, overgår til institutionens ejendom. Institutionen er forpligtet til at sikre videreførelsen af en forsvarlig standard af udstyr og inventar m.v. ved uddannelserne inden for de årlige tilskud og lån, der ydes til formålet, jf. også reglen i § 23, stk. 2.

Bilag 1

Undervisnings- og Forskningsministeriets lovbekendtgørelse nr. 676 af 29. juli 1992

Bekendtgørelse af lov om Den Grafiske Højskole

Herved bekendtgøres lov om Den Grafiske Højskole, jf. lovbekendtgørelse nr. 543 af 12. juli 1990, med de ændringer, der følger af § 10 i lov nr. 352 af 14. maj 1992.

§ 1. Den Grafiske Højskole er en selvejende institution, som har til opgave inden for den grafiske industri og den grafiske kommunikationsindustri fagområder

- 1) at give alsidig undervisning af teknisk, økonomisk og humanistisk art.
- 2) at yde rådgivning og
- 3) at foretage forsknings- og udviklingsarbejde i tilknytning til undervisning eller rådgivning.

§ 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om adgangsbetingelser for de studerende og om undervisning og prøver. Ministeren kan fastsætte regler om antallet af studerende.

§ 3. Højskolen ledes af en bestyrelse, hvori såvel arbejdsgivere som arbejdstagere inden for den grafiske industri og den grafiske kommunikationsindustri samt højskolens personale skal være repræsenteret.

Stk. 2. Den daglige ledelse varetages af en rektor, der ansættes af bestyrelsen.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte nærmere regler om højskolens organisation og godkender dens vedtægter.

§ 4. Udgifterne til driften af højskolen afholdes af staten. Det er en betingelse, at tilvækst i formuen hidrørende fra perioden efter 1. janu-

ar 1991, bortset fra de i § 4 a, stk. 2, nævnte gaver, i tilfælde af skolens ophør anvendes til undervisnings- og uddannelsesformål efter undervisnings- og forskningsministerens bestemmelse.

Stk. 2. Udstyr og inventar til brug for højskolen kan stilles til rådighed af staten.

Stk. 3. Staten kan yde højskolen afdragsfri lån til opførelse, ombygning eller køb af bygninger. Lånene forrentes med den til enhver tid fastsatte officielle diskonto. Renten tilskrives en gang om året. Der sker ingen renteindbetaling, men værditilskrivningen optages i institutionens regnskab som en passivpost og forfalder til betaling sammen med statslånet. Rente-tilskrivningen skal dog respektere formueanvendelsen efter § 4 a, stk. 2. Der kan desuden ydes tilskud til indretning af lejede lokaler.

Stk. 4. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte nærmere regler om ydelserne til højskolen efter stk. 1-3, om opgørelsen af formuen efter stk. 1 og om rentetilskrivning m.v. efter stk. 3.

§ 4 a. I tilfælde af højskolens ophør anvendes tiloversbleven formue til undervisnings- og uddannelsesformål efter undervisnings- og forskningsministerens bestemmelse, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis der er dækning i den tiloversblevne formue, anvendes højskolens nettoformue opgjort pr. 31. december 1990 samt gaver

skænket efter 1. januar 1991 i form af løsøre, fast ejendom og anlægstilskud til fast ejendom til de formål, der er fastsat i de til enhver tid gældende vedtægter.

§ 5. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte nærmere regler om løn- og ansættelsesforhold for højskolens personale.

§ 6. Efter regler, der fastsættes af undervisnings- og forskningsministeren, kan højskolen opkræve betaling for rådgivningsvirksomhed og kurser.

§ 7. Højskolen har eneret på betegnelsen Den Grafiske Højskole.

Stk. 2. Den, der uberettiget anvender den i stk. 1 nævnte betegnelse, straffes med bøde. Er lovovertrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab el.lign., kan bødeansvar pålægges virksomheden som sådan.

§ 7 a. Efter nærmere regler fastsat af undervisnings- og forskningsministeren kan klager over højskolens afgørelser indbringes for ministeren.

§ 8. Loven har virkning fra den 1. april 1977, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. (Overgangsbestemmelse, udeladt).

Stk. 3. Højskolens virksomhed finder sted efter de hidtil gældende retningslinjer, indtil undervisnings- og forskningsministeren har

godkendt nye vedtægter for højskolen og fastsat bestemmelser efter § 2, § 3, stk. 3, § 4, stk. 4, og §§ 5 og 6.

§ 9. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

_____
Lov nr. 217 af 23. april 1986, hvis § 12 har medført indsættelse af § 7 a, trådte i kraft den 1. juli 1986.

_____
Lov nr. 281 af 2. maj 1990, der tilføjer § 4, stk. 1, 2. pkt., en ændret affattelse af § 4, stk. 3, og stk. 4, samt tilføjer et § 4 a, indeholder i § 6 følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

»Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 1991.

Stk. 2. Uanset betingelsen om opdeling af formuen som indsat ved denne lovs § 1, nr. 1, § 2, nr. 4, § 3, nr. 2, § 4, nr. 2, og § 5, nr. 2, kan der ydes driftstilskud til uddannelsesinstitutioner som inden den 1. januar 1992 har iværksat procedure til ændring af institutionernes vedtægter i overensstemmelse med de nævnte bestemmelser. Dette gælder dog kun indtil 1. januar 1996.«

_____
Lov nr. 352 af 14. maj 1992, hvis § 10 ændrede affattelse af § 3, stk. 2 og 3, § 5 og § 7 a, trådte i kraft den 15. juni 1992, jf. bekendtgørelse nr. 441 af 2. juni 1992.

Undervisnings- og Forskningsministeriet, den 29. juli 1992

BERTEL HAARDER

/ Carl Erik Laurrup

Bilag 2

Undervisnings- og Forskningsministeriets lovbekendtgørelse nr. 678 af 29. juli 1992

Bekendtgørelse af lov om statsstøtte til Den Frie Lærerskole

Hermed bekendtgøres lov om statsstøtte til Den Frie Lærerskole, jf. lovbekendtgørelse nr. 90 af 10. februar 1989, med de ændringer, der følger af § 17 i lov nr. 352 af 14. maj 1992.

§ 1. Staten yder støtte til Den Frie Lærerskole i Ollerup under betingelse af,

- 1) at institutionen er en selvejende institution, hvis vedtægter er godkendt af undervisnings- og forskningsministeren,
- 2) at institutionens virksomhed foregår inden for en ramme, der er fastlagt af undervisnings- og forskningsministeren efter forhandling med institutionen.

§ 2. Efter ansøgning fra institutionen kan undervisnings- og forskningsministeren godkende, at institutionens læreruddannelse umiddelbart giver adgang til at søge ansættelse i folkeskolen, jf. lov om folkeskolen § 27. Når sådan godkendelse er givet, skal institutionen undergives tilsyn efter ministerens nærmere bestemmelse, herunder med hensyn til lokaler og undervisningsmateriel m.v., ligesom den skal følge de bestemmelser, der fastsættes af ministeren om institutionens læreruddannelse, herunder om optagelse af studerende.

§ 3. Statens støtte ydes efter reglerne i lov om statsstøtte til visse private skoler. Undervisnings- og forskningsministeren kan dog fravige disse regler under hensyn til institutionens særlige forhold, herunder efter forhandling med institutionen fastsætte særlige begrænsninger af støttegrundlaget.

§ 3 a. Efter nærmere regler fastsat af undervisnings- og forskningsministeren kan klager over lærerskolens afgørelser indbringes for ministeren.

§ 4. Loven træder i kraft den 1. august 1980.

Lov nr. 352 af 14. maj 1992, hvis § 17 ophævede § 1, nr. 3, og ændrede affattelsen af § 3 a, trådte i kraft den 15. juni 1992, jf. bekendtgørelse nr. 441 af 2. juni 1992.

Undervisnings- og Forskningsministeriet, den 29. juli 1992

BERTEL HAARDER

/ Henrik Helsted